

Lược sử loài người

**Nếu
không có
điện thì
sao?**

A. KHỞI ĐỘNG

BÀI 4: XÃ HỘI NGUYÊN THỦY

NỘI
DUNG
BÀI
HỌC

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy.

III. Đời sống tinh thần của người nguyên thủy.

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

Bầy người nguyên thủy sinh sống trong hang động

Giai đoạn đầu tiên => d ãi nhất

Xã hội nguyên thủy bắt đầu và kết thúc khi nào?

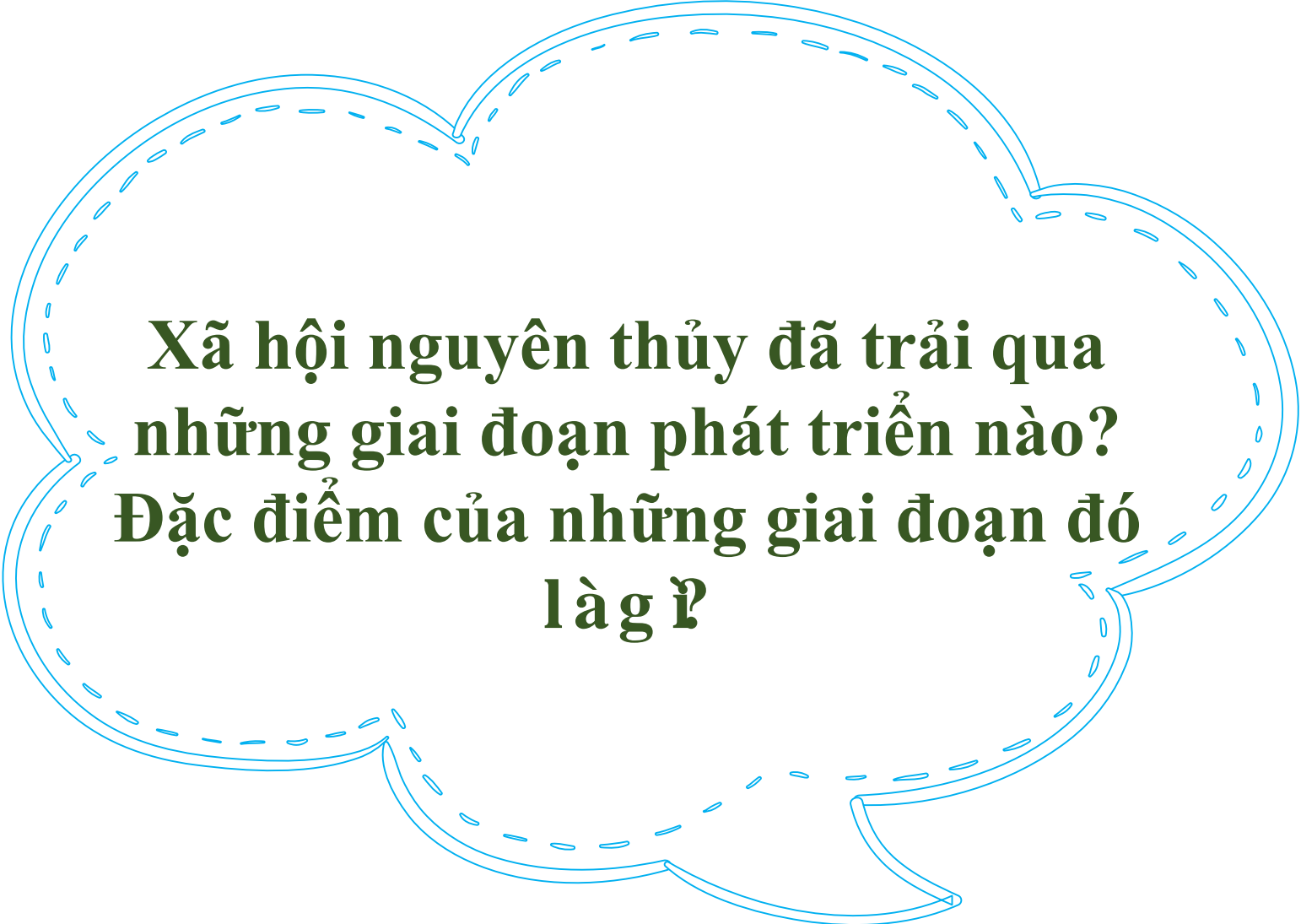
*Xã hội nguy ên thủy diễn ra trong
khoảng thời gian nào?*

Xã hội
nguy ên thủy

Từ khi
con người
xuất hiện

Xã hội c ó giai
cấp v à nh à
nước

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

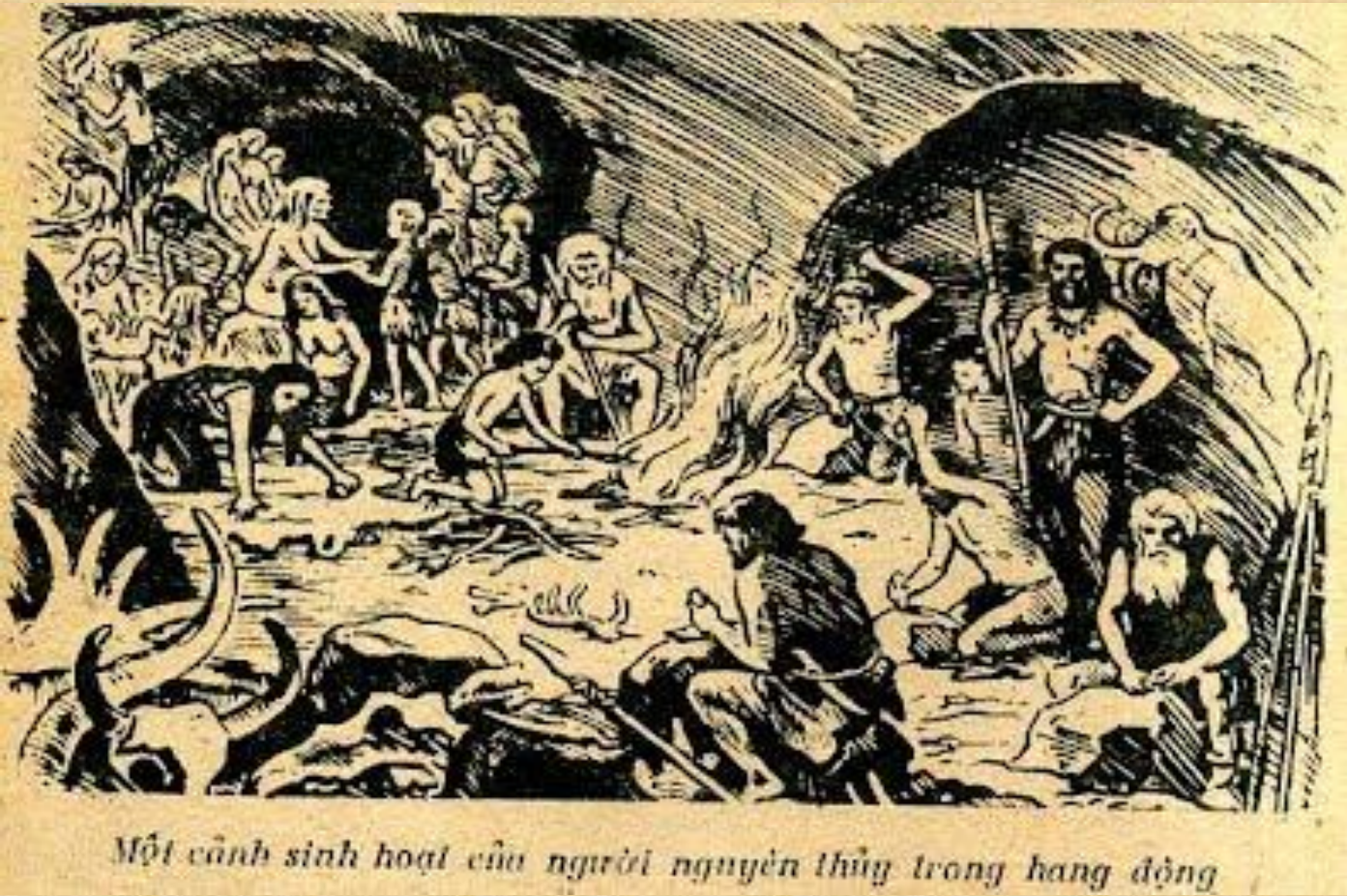

**Xã hội nguyên thủy đã trải qua
những giai đoạn phát triển nào?
Đặc điểm của những giai đoạn đó
là gì?**

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

- Bầy người nguyên thủy (Người tối cổ)

Gồm 5-7 gia đình sống cùng nhau

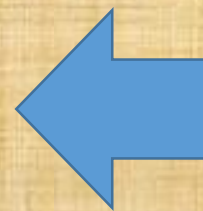
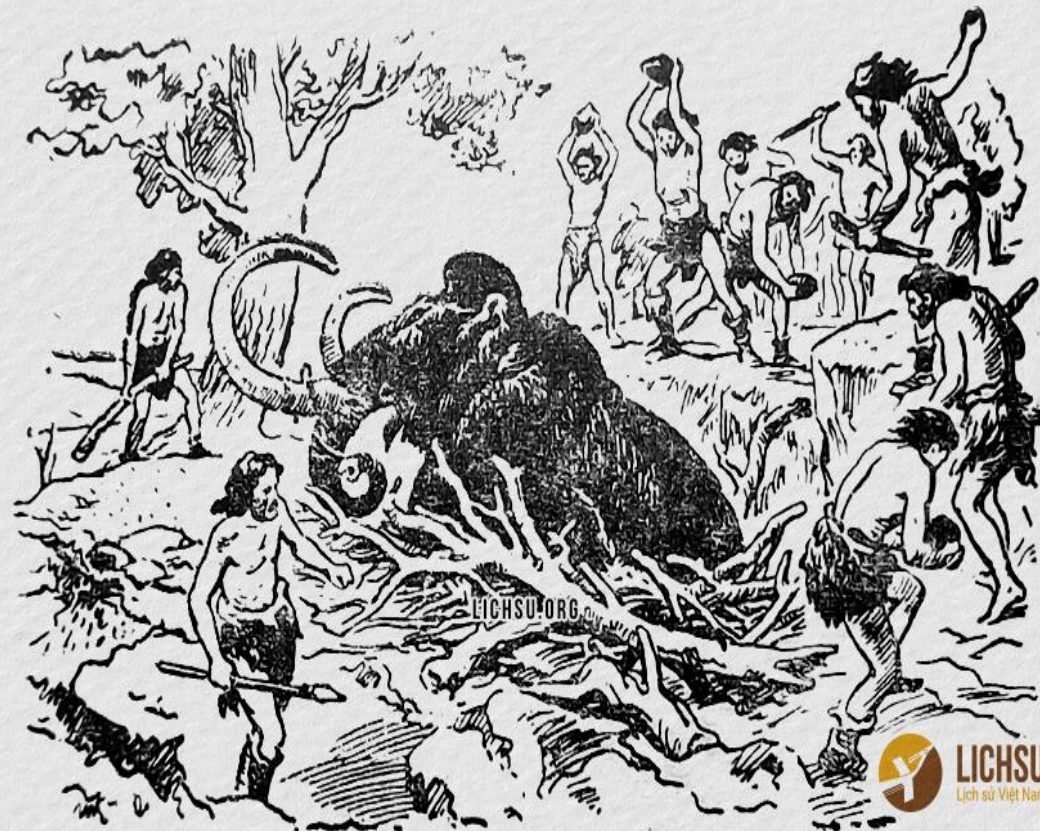
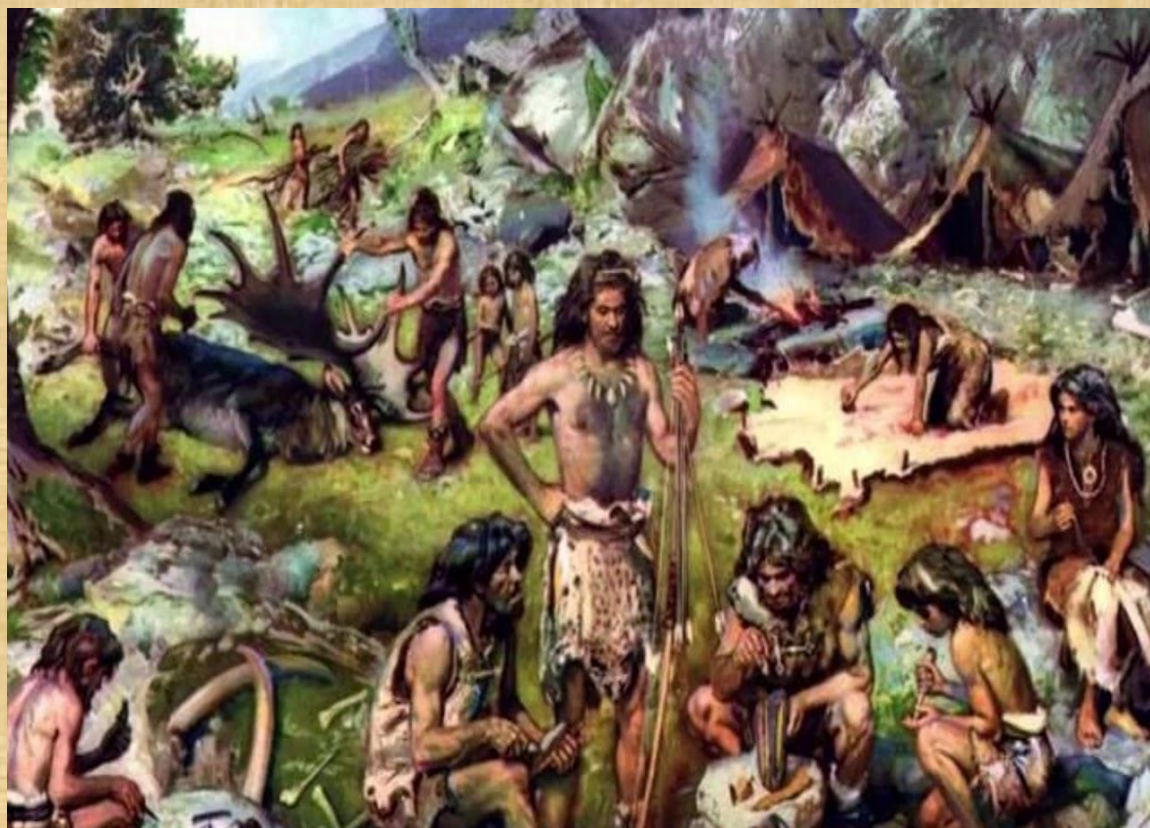
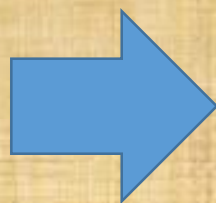
Phân công lao động giữa nam và nữ

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

- Công xã thị tộc (Người tinh khôn)

- Gồm vài chục gia đình có quan hệ huyết thống sinh sống cùng nhau. Gọi là thị tộc. Đứng đầu thị tộc là Tộc trưởng.

- Bộ lạc là tập hợp các thị tộc sinh sống trên cùng địa bàn. Đứng đầu là Thủ trưởng.

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

Các tộc trưởng và Tù trưởng là những người như thế nào?

- Là những người có uy tín nhất.
- Có tài lãnh đạo

Bầy người nguy ên thủy

Gồm v ầ gia đình sinh sống
cùng nhau

Có sự ph ân c ông lao động
giữa nam v à nữ

C ông x ã thị tộc

Gồm c ác gia đình c ó quan hệ
huyết thống sống cùng nhau

Đứng đầu l à tộc trưởng

Nhiều thị tộc sống cạnh nhau,
c ó quan hệ họ hàng v à gắn bó
với nhau hợp th ành bộ lạc

Của cải chung, làm chung, hưởng thụ bằng nhau

4.1 Sơ đồ mô phỏng tổ chức xã hội của người nguy ên thủy

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

Đặc điểm căn bản trong quan hệ của
con người với nhau thời kì nguyên
thủy là gì?

I. Các giai đoạn tiến triển của xã hội nguyên thủy.

- Xã hội nguyên thủy đã trải qua 2 giai đoạn phát triển:

+ **Bầy người nguyên thủy:**

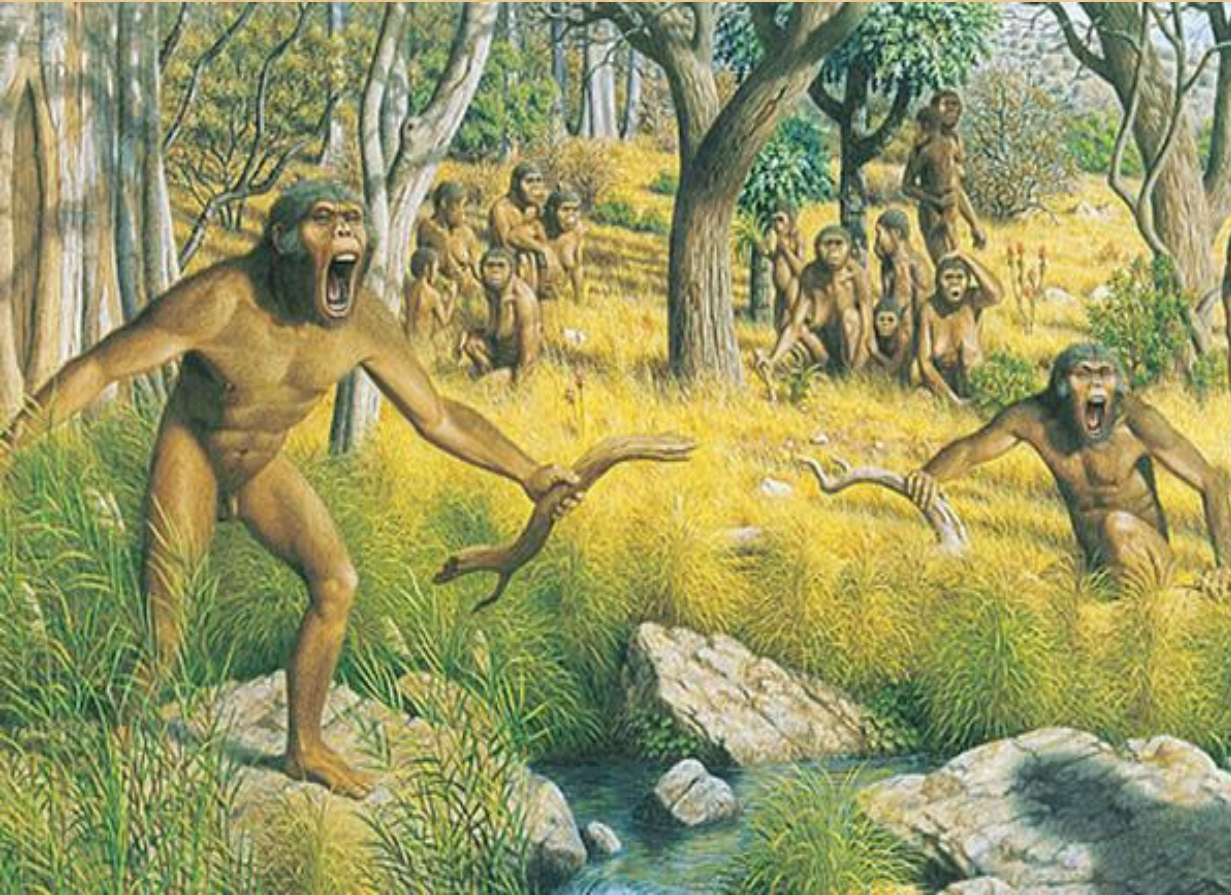
- Gồm vài gia đình sống cùng nhau
- Có sự phân công lao động giữa nam và nữ

+ **Công xã thị tộc:**

- Gồm các gia đình có quan hệ huyết thống sinh sống cùng nhau.
- Đứng đầu là tộc trưởng.
- Nhiều thị tộc sống cạnh nhau, có quan hệ họ hàng, gắn bó với nhau hợp thành bộ lạc.

- **Đặc điểm: con người ăn chung, ở chung và giúp đỡ lẫn nhau => Bình đẳng.**

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

Thời kỳ đồ đá

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

1. Lao động và công cụ lao động

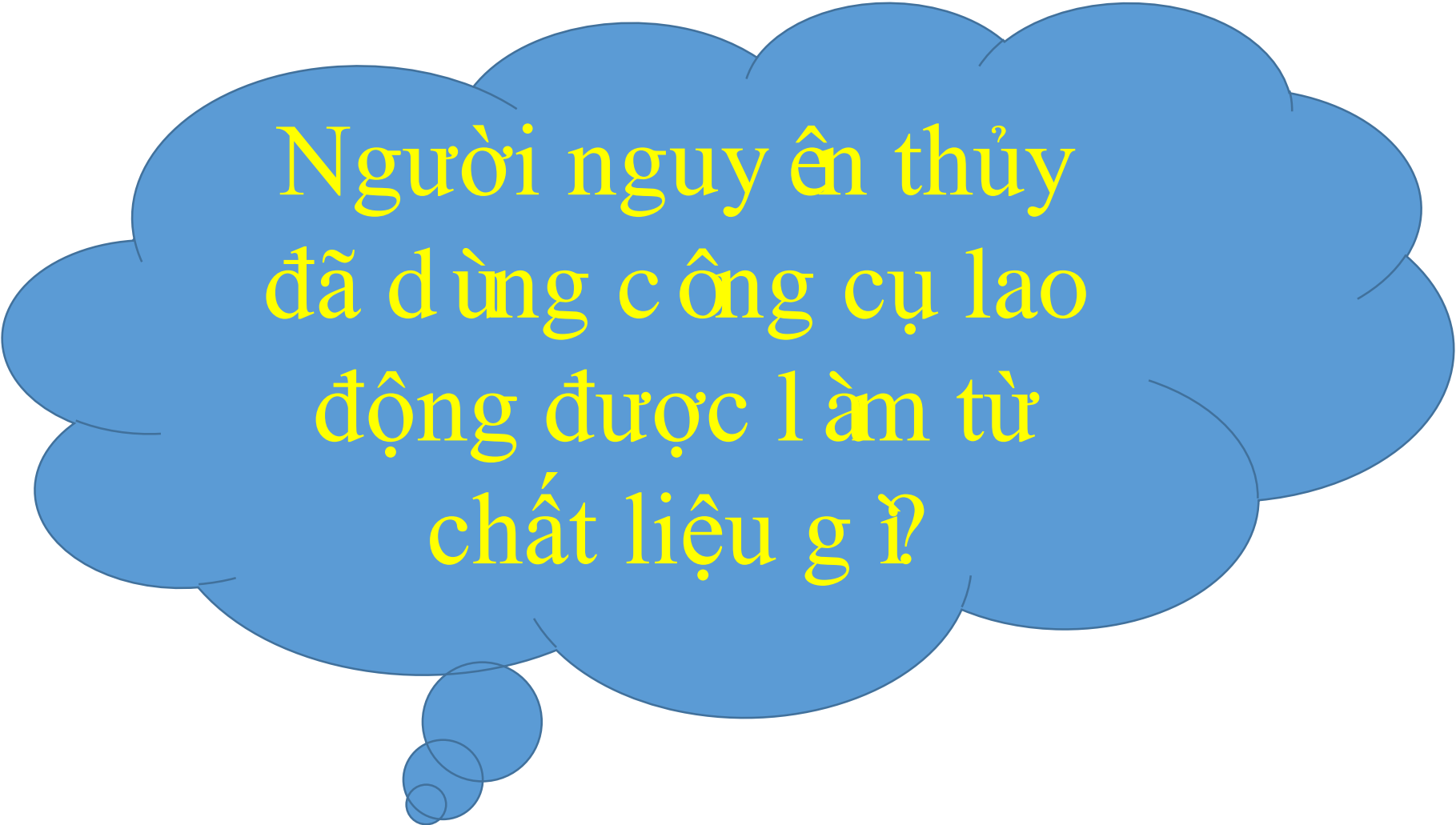
Lao động là gì?

Lao động là hoạt động có mục đích của con người nhằm tác động, biến đổi các vật chất tự nhiên thành những vật phẩm nhằm đáp ứng nhu cầu sinh tồn của con người.

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

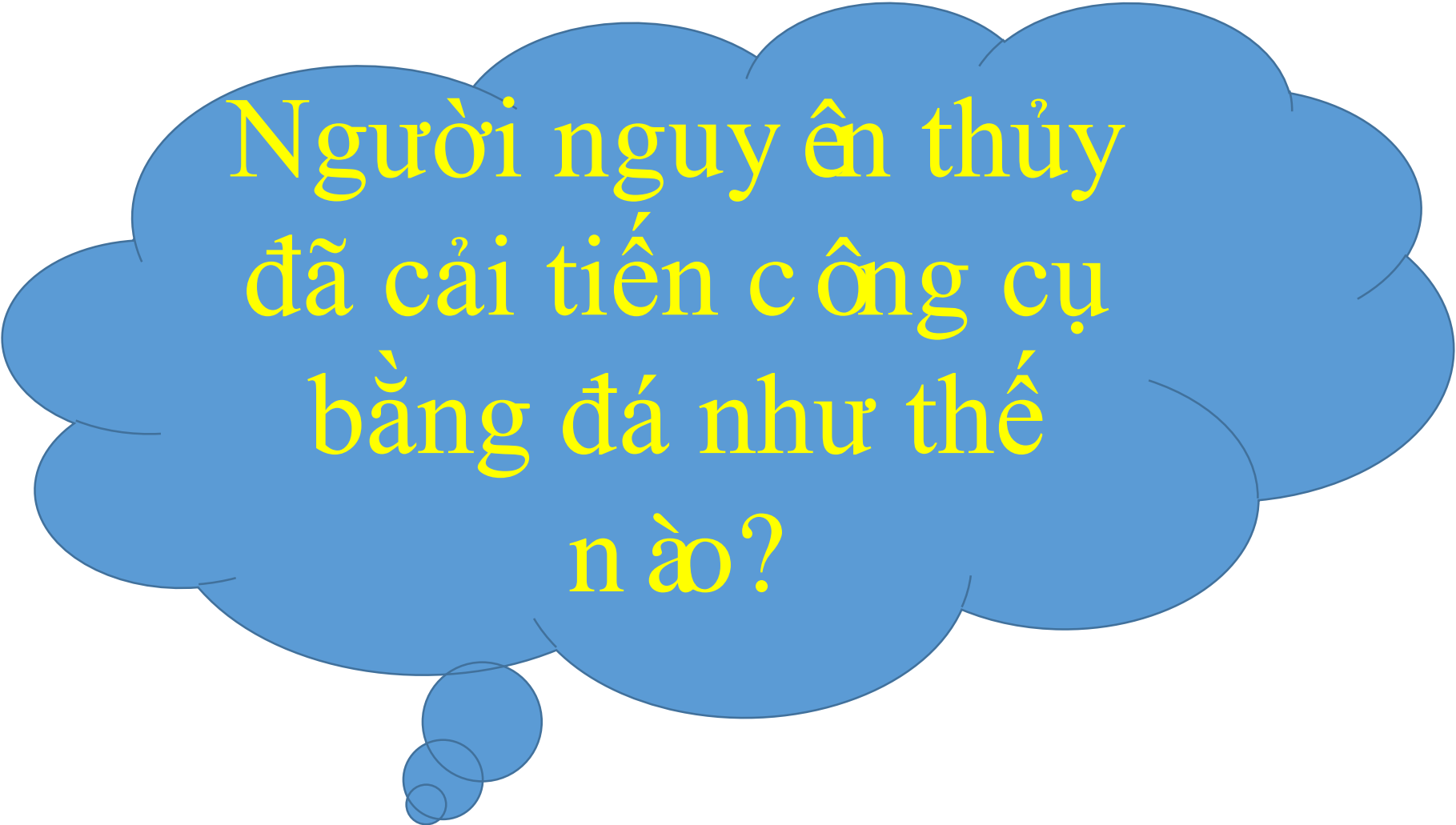
1. Lao động và công cụ lao động

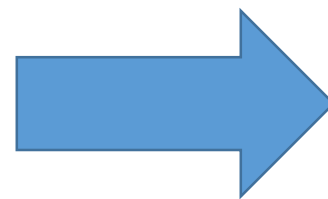
Người nguyên thủy
đã dùng công cụ lao
động được làm từ
chất liệu gì?

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

1. Lao động và công cụ lao động

Người nguyên thủy
đã cải tiến công cụ
bằng đá như thế
nào?

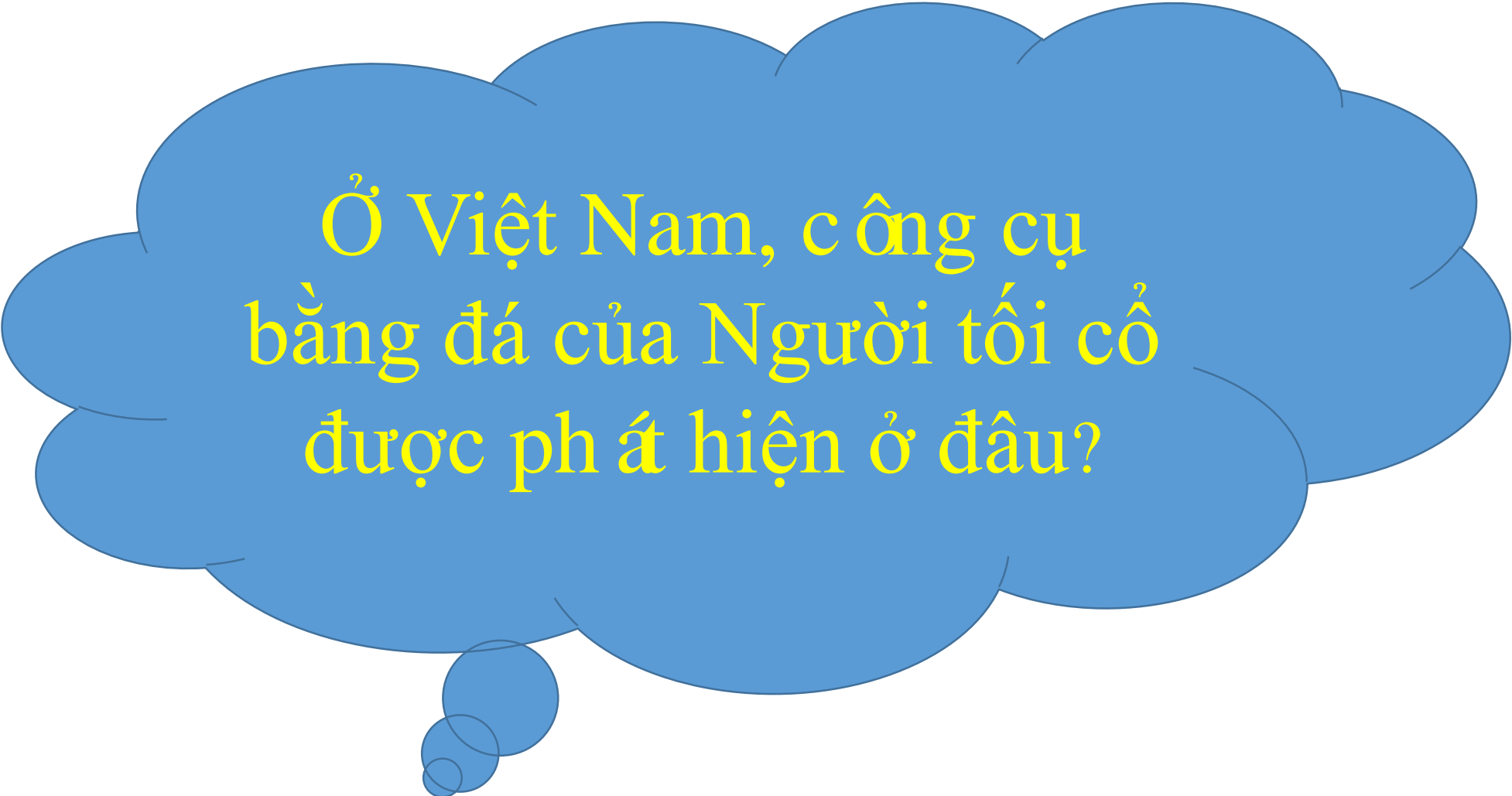
Mảnh tước đá, rìu tay (Sơ k ì đồ đá cũ)

Công cụ thời kì đồ đá mới

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

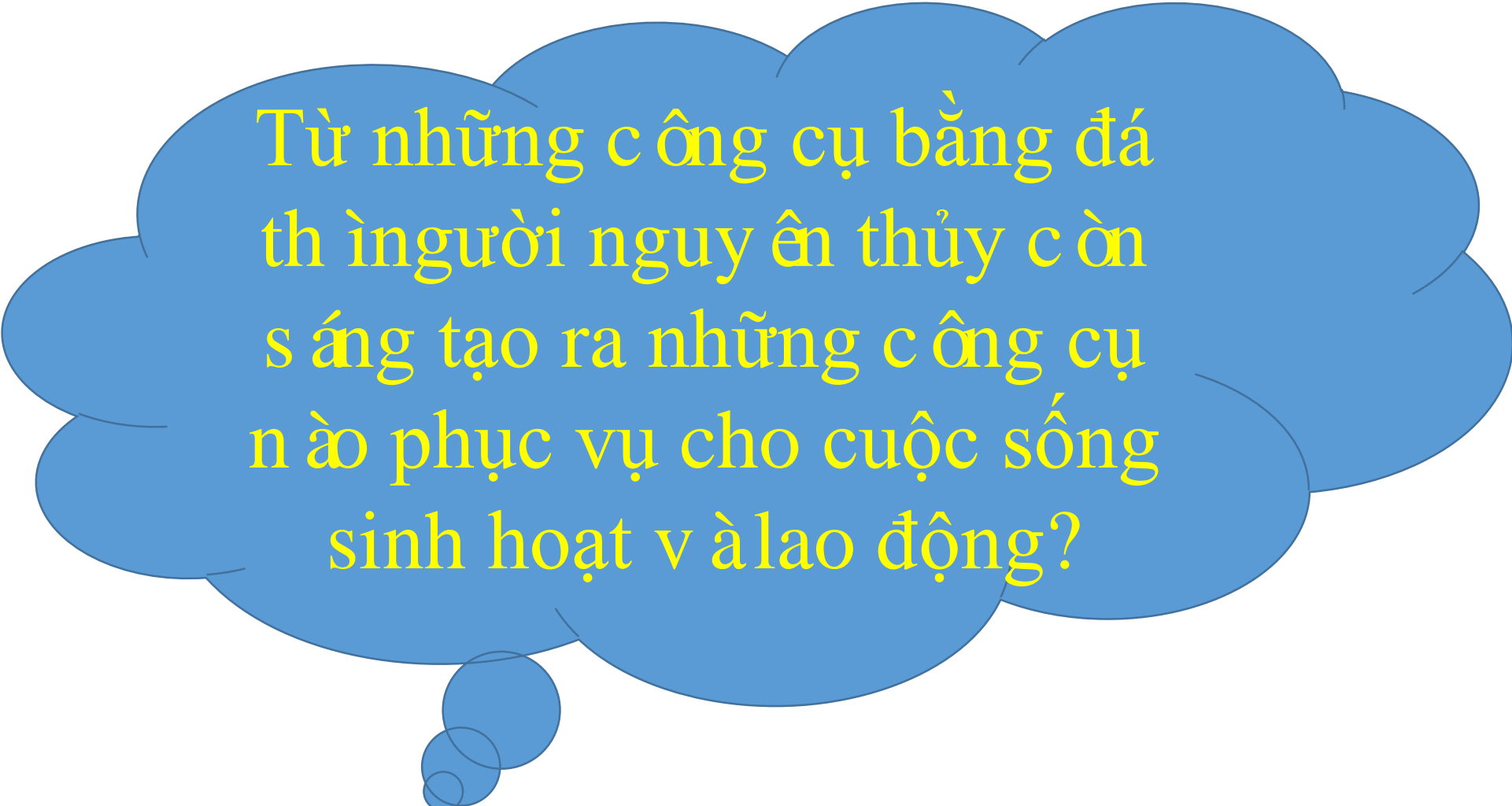
1. Lao động và công cụ lao động

Ở Việt Nam, công cụ
bằng đá của Người tối cổ
được phát hiện ở đâu?

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

1. Lao động và công cụ lao động

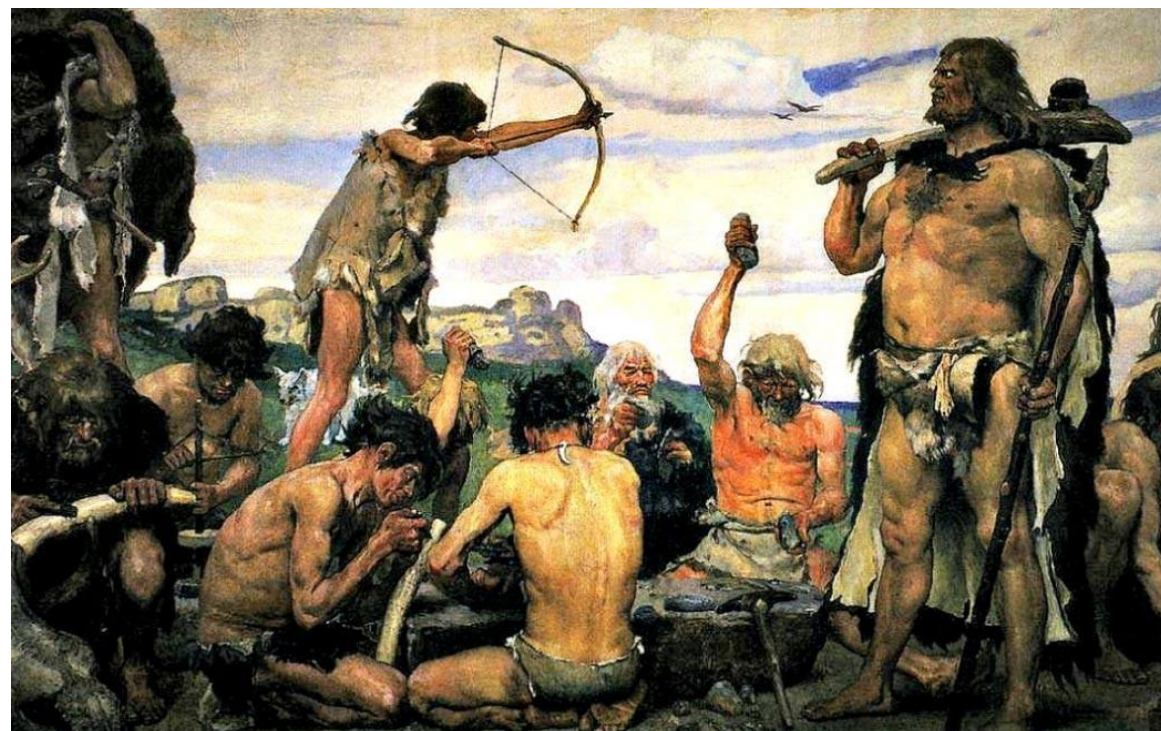

Từ những công cụ bằng đá
thì người nguyên thủy còn
sáng tạo ra những công cụ
nào phục vụ cho cuộc sống
sinh hoạt và lao động?

4.4

Tranh vẽ mô tả cách sử dụng công cụ lao động của người nguyên thủy

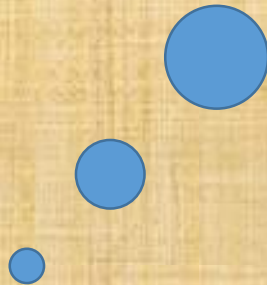

II. Đời sống vật chất của người nghèo khổ

1. Lao động và công cụ lao động

Lao động có vai trò như thế nào đối với quá trình phát triển của người nghèo khổ?

II. Đời sống vật chất của người nguy ên thủy

1. Lao động và công cụ lao động

Người nguy ên thủy
ph ả i hiện ra lửa như
thế n ào?

Núi lửa phun trào

Những tia sét tạo nên cháy rừng

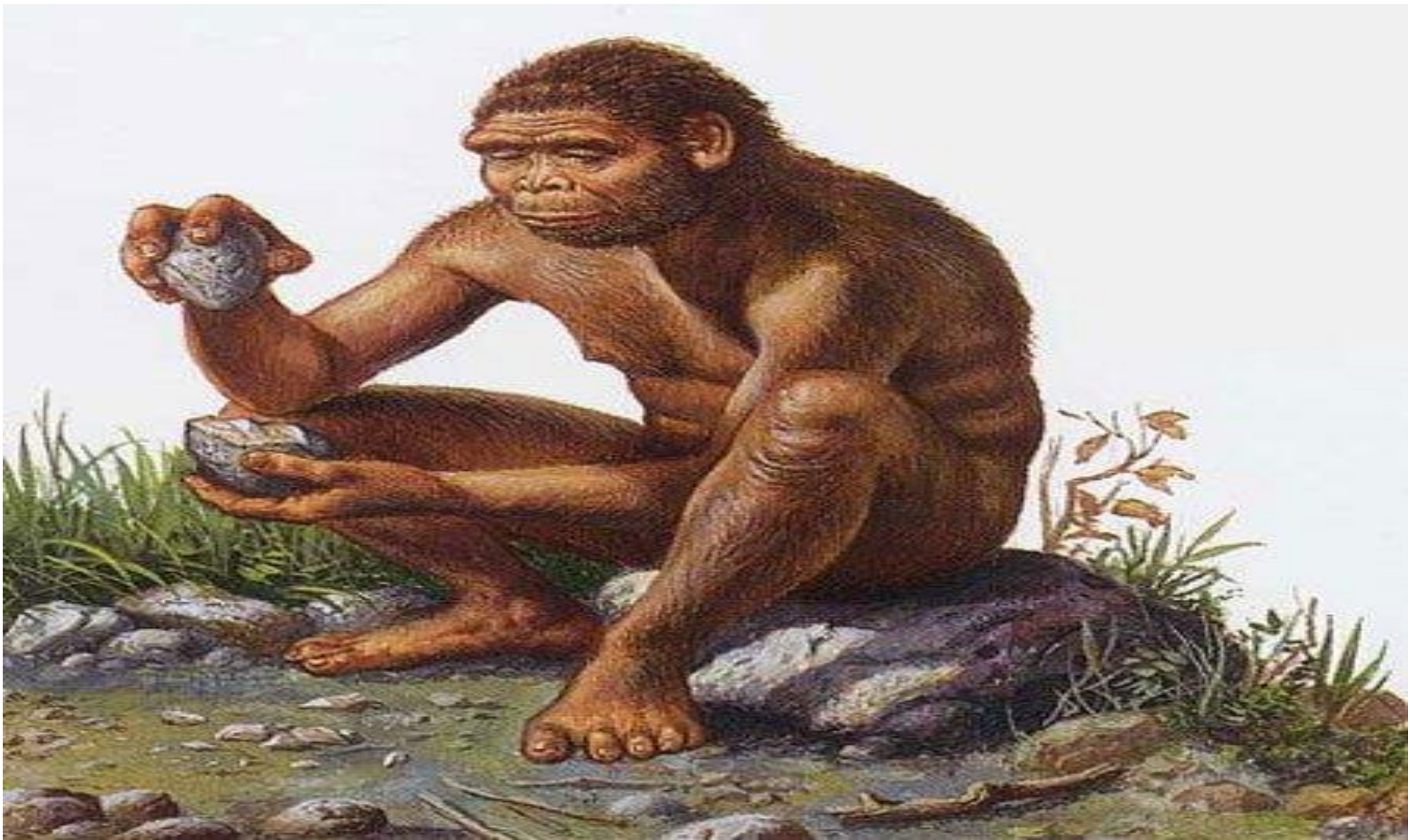

II. Đời sống vật chất của người ngưi ên thủy

1. Lao động và công cụ lao động

Người ngưi ên thủy
tạo ra lửa như thế
nào?

Người tối cổ tạo ra lửa bằng cách ghè hai mảnh đá với nhau

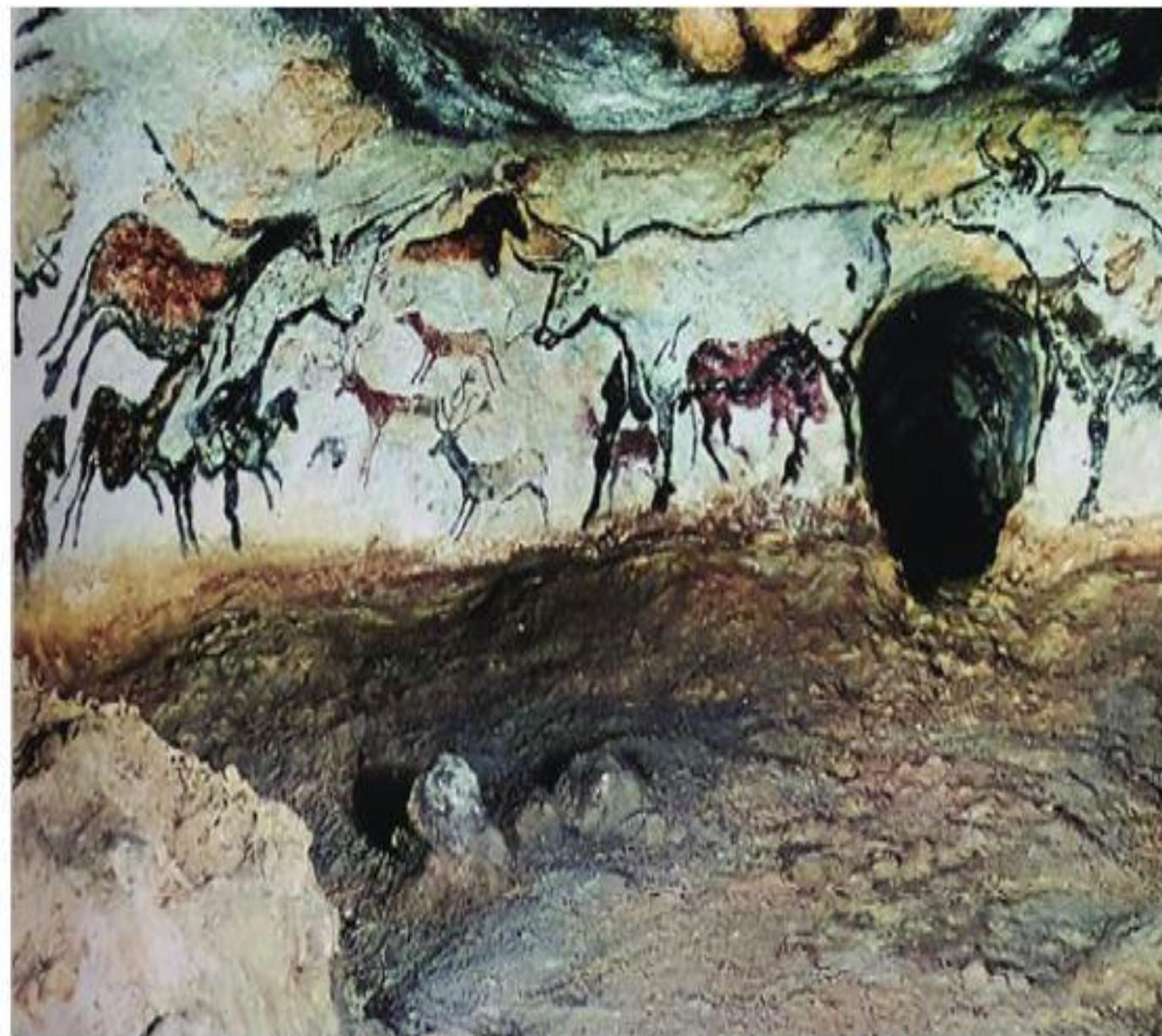
II. Đời sống vật chất của người nghèo khổ

1. Lao động và công cụ lao động

Việc tìm ra lửa có vai
trò như thế nào đối
với cuộc sống của
người nghèo khổ?

Quan sát Hình 4.7 và đọc phần em có biết trang 23 SGK, em có đồng ý với ý kiến: Bức vẽ trong hang La-xcô (Lascaux) mô tả những con vật là đối tượng săn bắt của người nguyên thủy khi họ đã có cung tên. Tại sao?

4.7. Hình vẽ trên hang động La-xcô, Pháp

- Đồng ý với ý kiến Bức vẽ trong hang La-xcô (Lascaux) mô tả những con vật là đối tượng săn bắt của người nguyên thủy khi họ đã có cung tên. Khi người nguyên thủy có cung tên, họ đã săn bắt những con vật chạy nhanh như hươu, nai, ngựa. Vì vậy, những con vật này đã xuất hiện trong những bức vẽ của họ.

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

1. Lao động và công cụ lao động

- Sự phát triển của công cụ đá: Từ công cụ thô sơ như rìu cầm tay hay mảnh tước (dùng để cắt gọt) dần dần họ biết dùng bàn mài để mài lưỡi rìu, họ cũng biết sử dụng lao, cung tên trong săn bắt động vật.

- Pháo minh ra lửa

- Nhờ quá trình lao động con người đã từng bước tự cải biến và hoàn thiện mình

Hãy sắp xếp các hình ảnh dưới đây theo đúng tiến trình chế tác công cụ lao động bằng đá của người nguyên thủy

LUYỆN TẬP

KIỂM TRA BÀI CŨ

1. Ph ấ minh đặc biệt quan trọng của Người tối cổ đánh dấu bước tiến nhảy vọt trong lịch sử loài người là gì?

=> Ph ấ minh ra lửa

2. Điền từ vào chỗ trống:

Nhờ quá trình ..**lao động**.. con người đã từng bước tự cải tiến và hoàn thiện mình

3. Xã hội nguyên thủy đã trải qua những giai đoạn phát triển nào?

Từ giai đoạn bầy người nguyên thủy phát triển lên thành Công xã thị tộc.

BÀI 4: XÃ HỘI NGUYÊN THỦY (TIẾP THEO)

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

2. Từ hái lượm, săn bắt đến trồng trọt, chăn nuôi

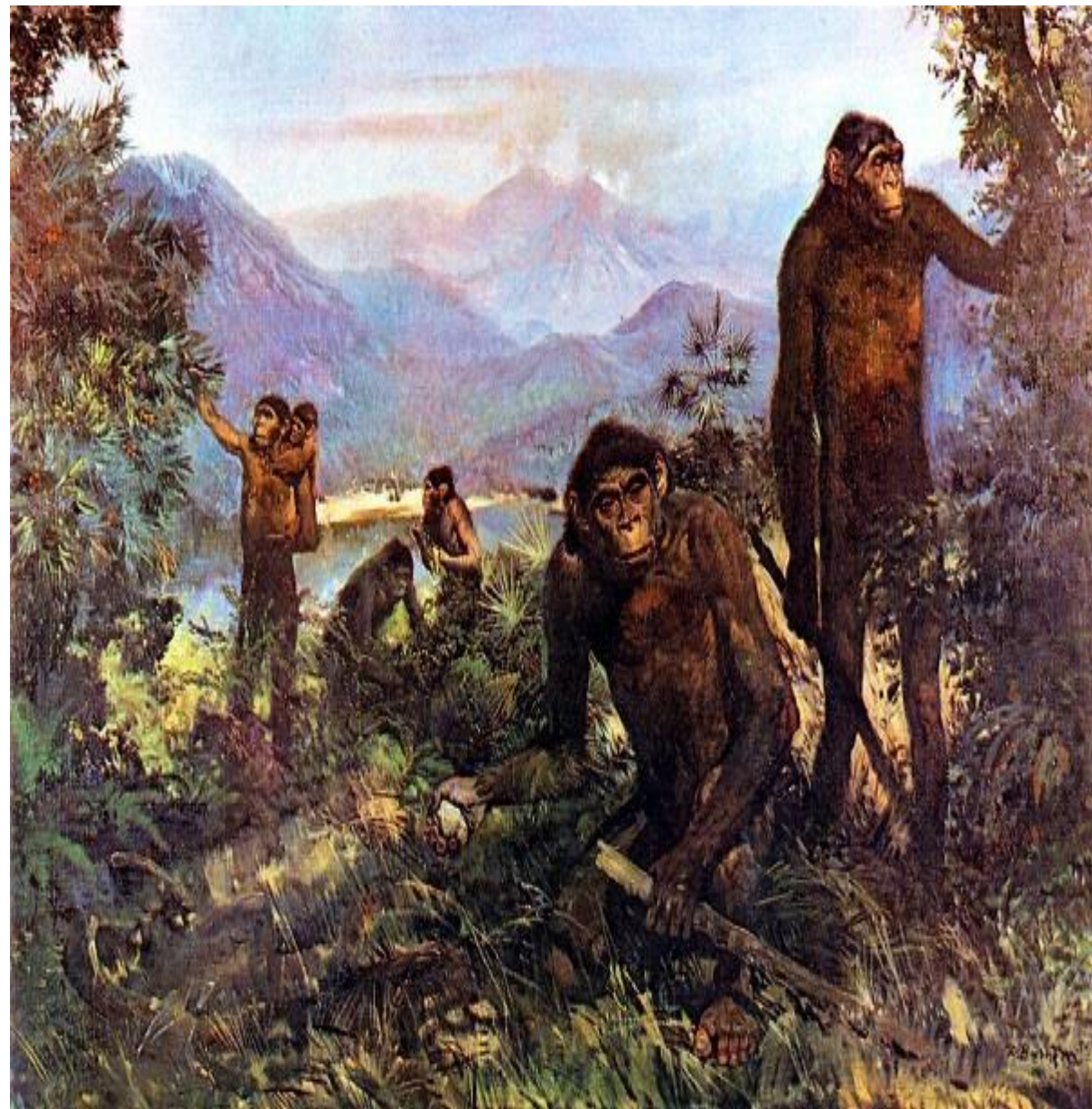

4.8 Hình mô phỏng cuộc sống của người nguyên thủy ở Việt Nam.

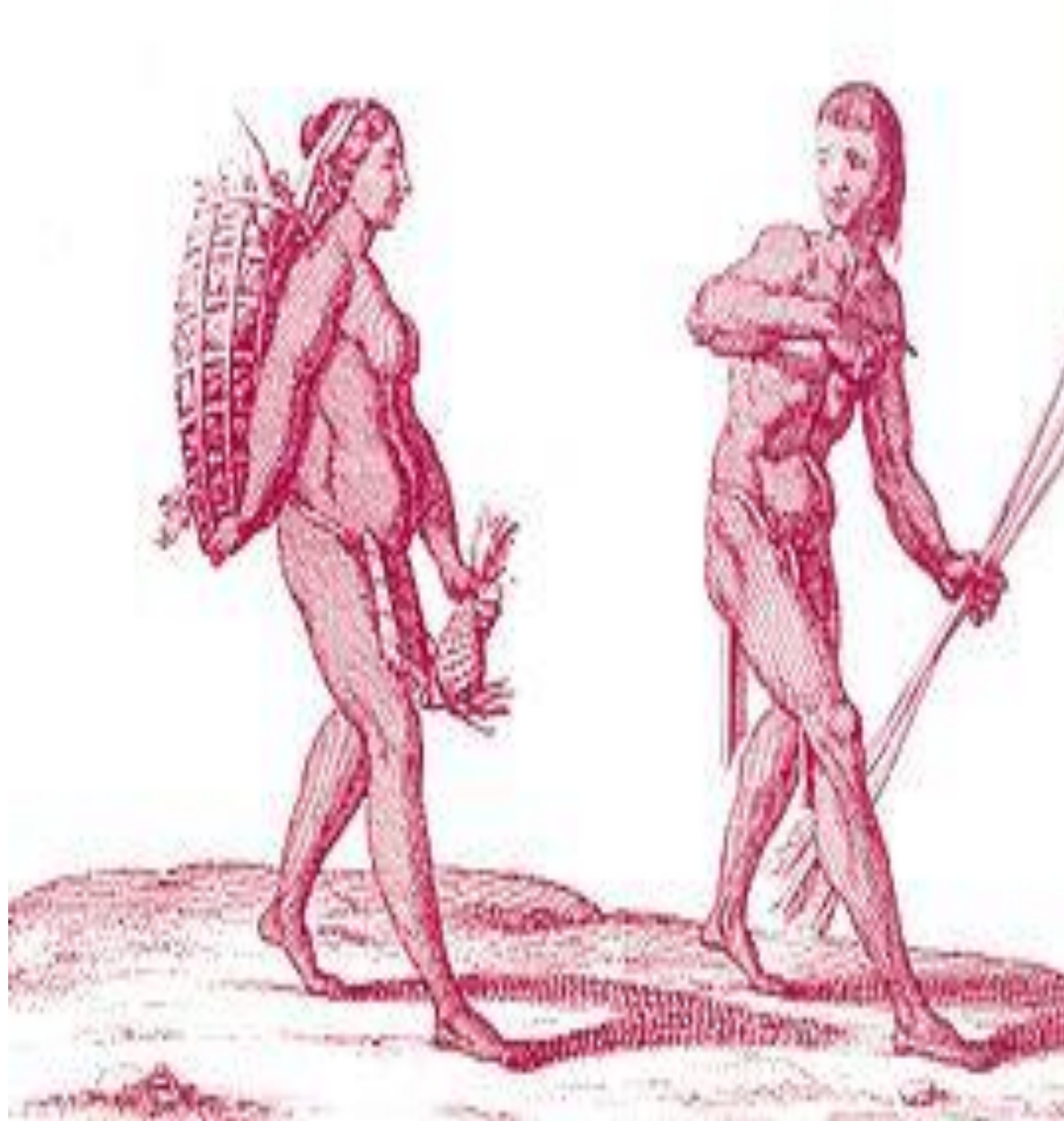
Quan sát hình 4.8, em hãy liệt kê các hình thức lao động của người nguyên thủy ở Việt Nam, và nhắc lại vai trò của lửa trong đời sống của họ.

Săn bắt, h ấ lượm

Phân công lao động giữa nam và nữ

Hang động, m ấ đá

Vậy địa b ầ
cư trú của
người nguyên
thủy ở đâu?

=> Không cố định,
thường xuyên thay đổi
chỗ ở

BÀI 4: XÃ HỘI NGUYÊN THỦY (TIẾP THEO)

II. Đời sống vật chất của người nguyên thủy

2. Từ hái lượm, săn bắt đến trồng trọt, chăn nuôi

Em hãy nhận xét đời sống của người nguyên thủy?

=> Bấp bênh, hoàn toàn phụ thuộc vào tự nhiên

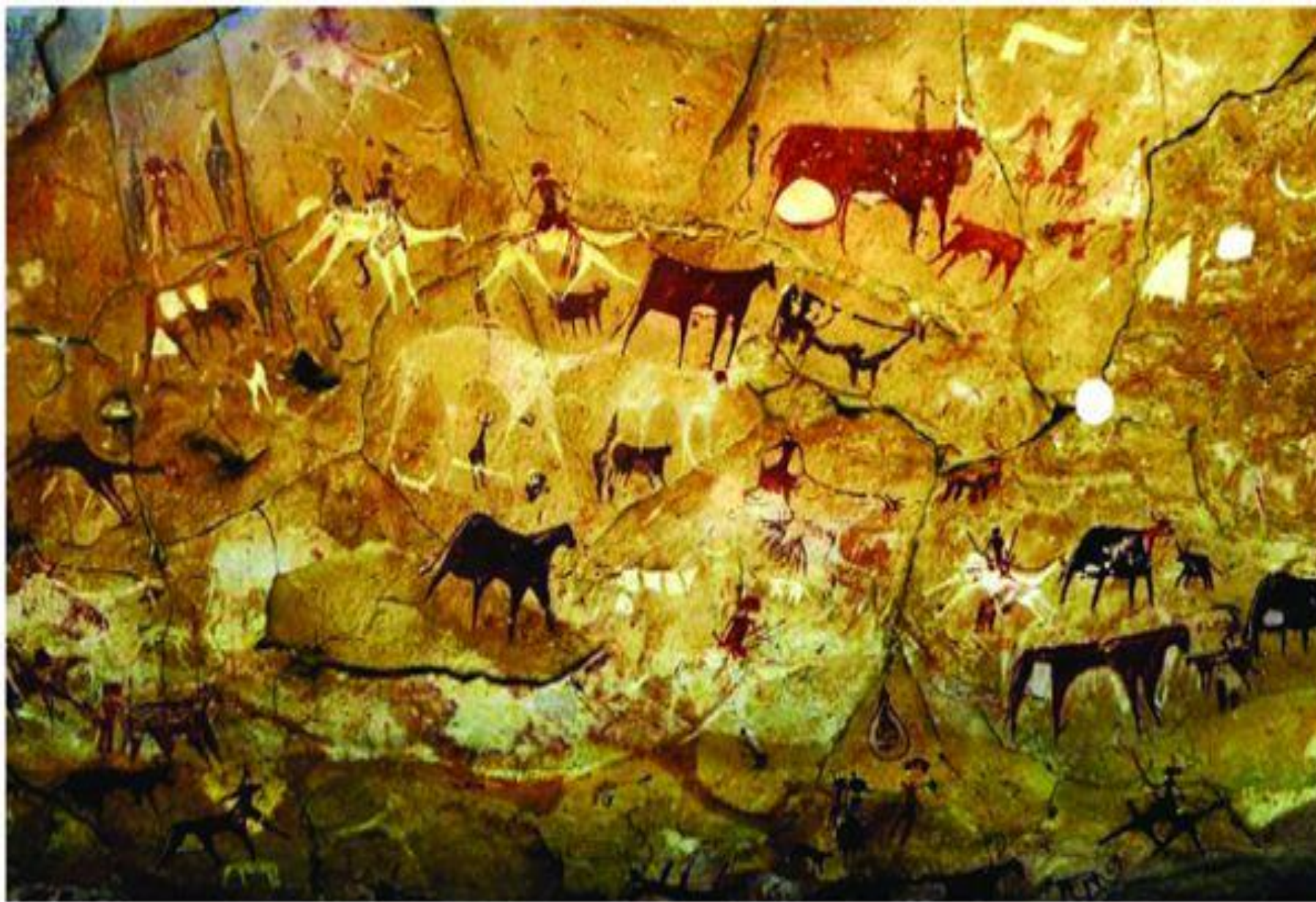

Biết trồng trọt

“Thuần dưỡng” động vật

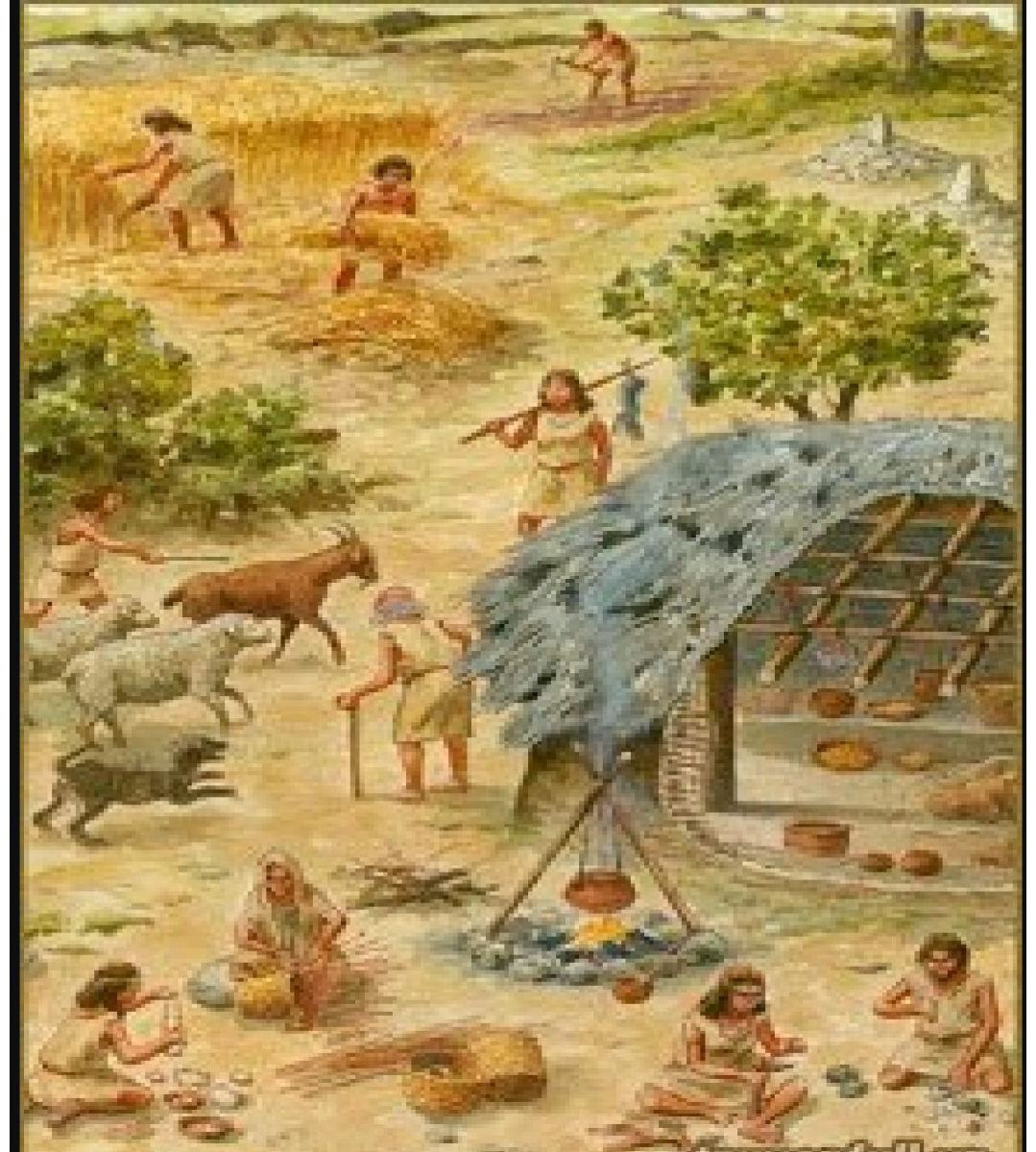

Những chi
tiết nào
chứng tỏ con
người đã biết
thuần dưỡng
động vật?

4.9. Hình vẽ trên hang đá ở sa mạc Xa-ha-ra, cách ngày nay khoảng 10 000 năm

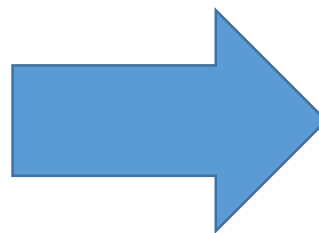
Biết làm các túp lều để ở

=> Trong quá trình lao động người
Người thủy chủ động nguồn thức ăn,
không lệ thuộc quá nhiều vào tự nhiên

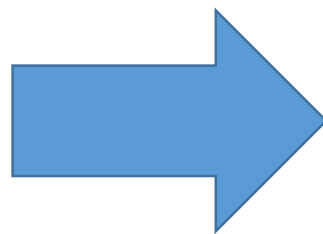
Săn bắt

Chăn nuôi

Hĩa lượm

Trồng trọt

Các nhà khảo cổ học đã tìm thấy
những dấu vết, dấu tích gì của nguyên
thủy, những dấu tích đó ở đâu tại Việt
Nam?

Các nhà khảo cổ học đã tìm thấy dấu vết những hạt
thóc, vỏ trấu, hạt gạo cháy, có cả bàn nghiền hạt và
chày. Những dấu tích của họ ở nhiều vùng khác nhau
như Bàu Tró (Quảng Bình), Cái Bèo, Hạ Long (Quảng
Ninh), Quỳnh Văn (Nghệ An).

2. Từ h ấ lượm, săn bắt đến trồng trọt, chăn nu ôi

- Giai đoạn đầu

- + H ấ lượm, săn bắt thú rừng.
  - + Sống trong c ác hang động, m ả đá.
  - + Họ đã biết dùng lửa...
- ⇒ Bấp b ềnh, ho àn to àn phụ thuộc v ào tự nhi ên

- Giai đoạn sau

- + Họ biết chăn nuôi, trồng trọt => Nền n ông nghiệp sơ khai cũng xuất hiện
- + Người nguy ên thủy bắt đầu sống định cư.

Hình 8. Hang động là nơi ở của người nguyên thủy trong giai đoạn đầu

Hình 9. Làm lều để ở

Hình 10. Làm áo bằng vỏ cây

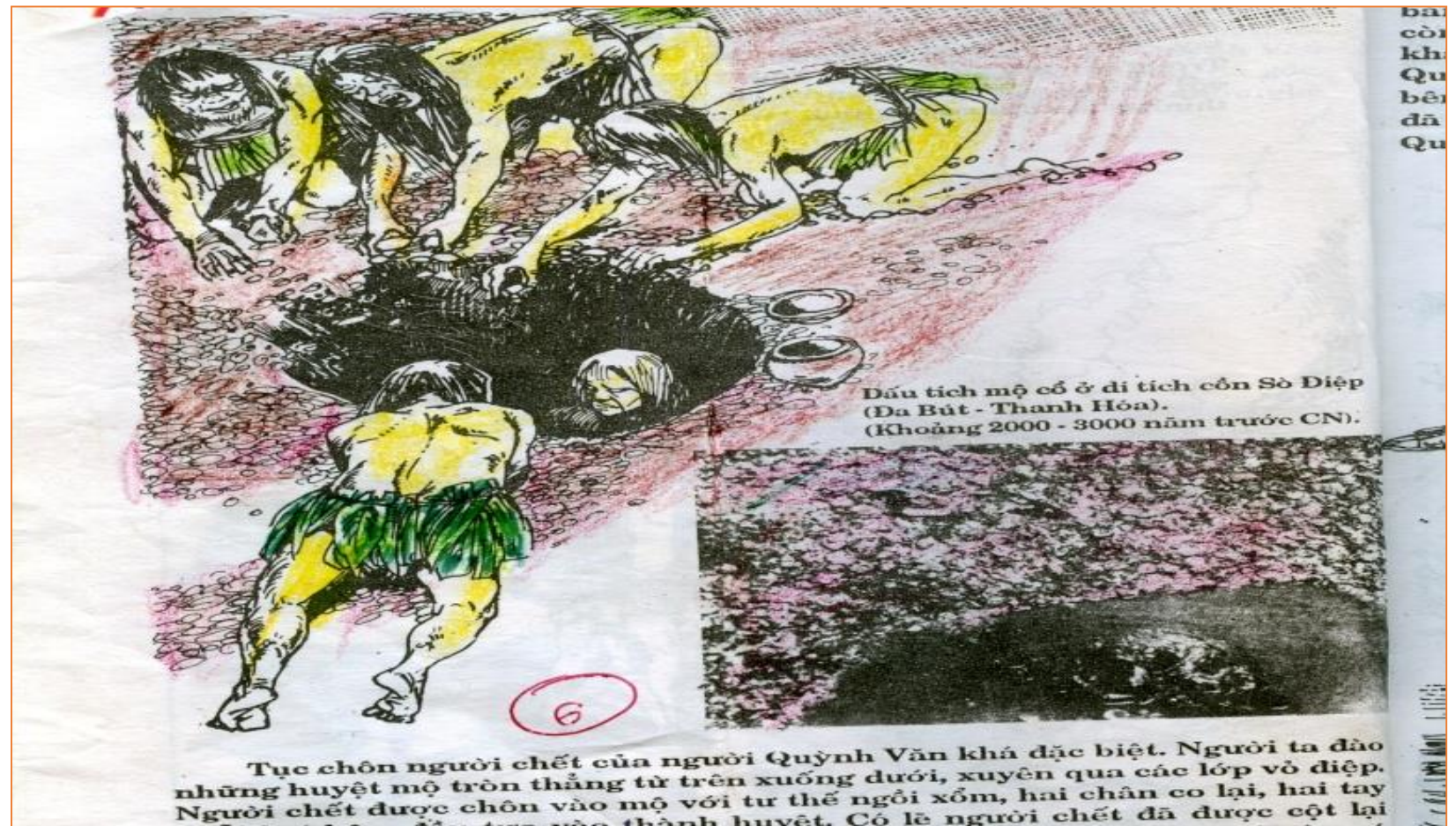
Hình 11. Làm áo bằng da thú

BÀI 4: XÃ HỘI NGUYÊN THỦY (TIẾP THEO)

III. Đời sống tinh thần của người nguyên thủy

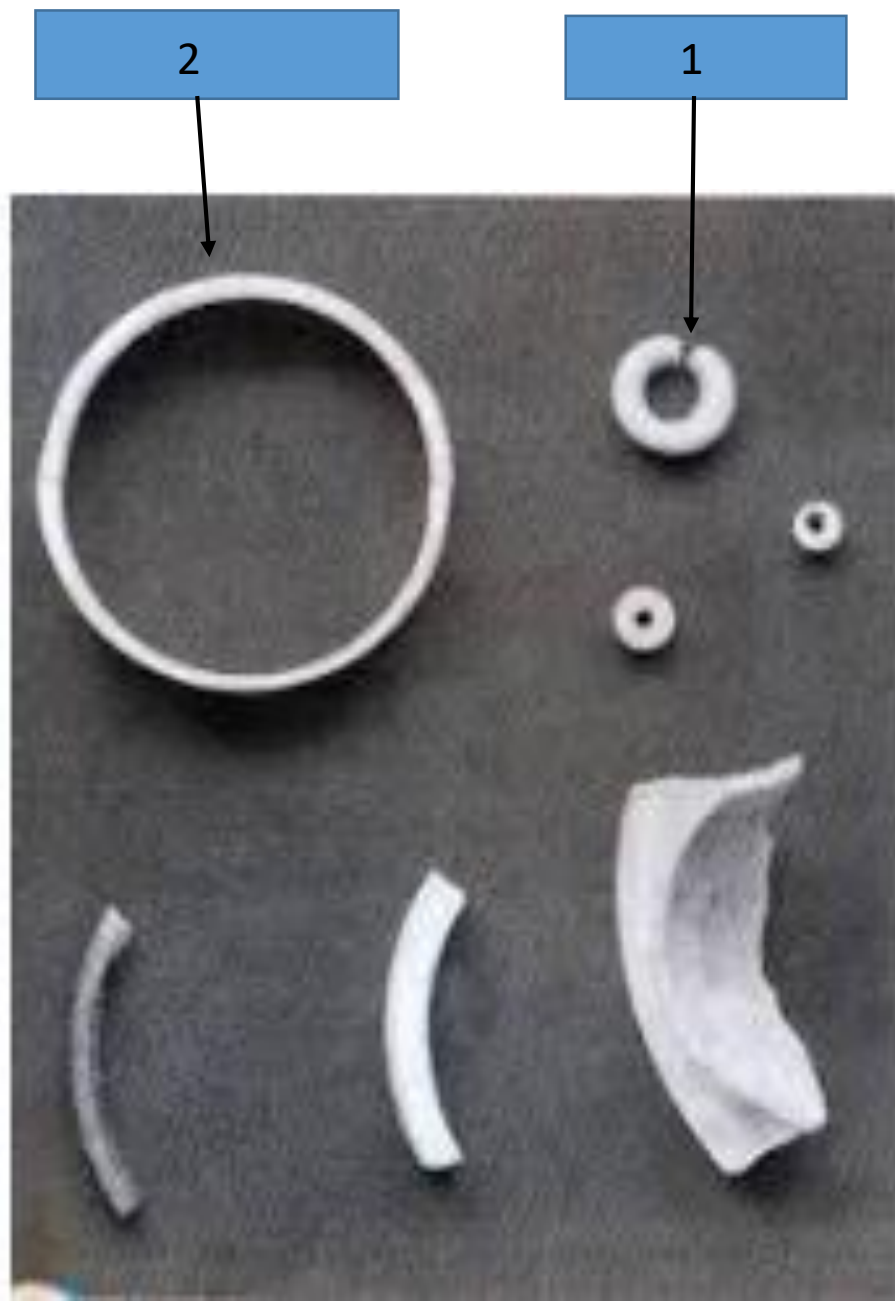

Việc người
nguyên thủy
chôn người
chết cùng các
công cụ lao
động có ý
nghĩa gì?

Họ quan niệm người chết qua thế giới bên kia vẫn phải
lao động.

Trong hình giúp các em
liên tưởng đến điều gì?

(1) Khuyên tai

(2) Vòng tay

Đồ trang sức.

Từ thông tin
mục II và
quan sát
Hình 4.10,
4.12 em có
nhận xét gì
về đời sống
tinh thần của
người
nguyên
thủy?

4.10 Chân dung cô gái được chạm khắc bằng ngà voi, 26 000 năm tuổi, phát hiện ở Tây Nam nước Pháp ngày nay.

4.12 Chuỗi hạt vỏ ốc, xóm Thẩm (Quảng Bình) cách ngày nay khoảng 4000 năm

Quan sát Hình
4.11 và cho
biết: người
nguyên thủy đã
khắc hình gì
trong hang
Động Nội?

Ta thấy có 3 mặt người, hai mặt người nhìn thẳng, một mặt nghiêng. Trên ba mặt đều có khắc chữ Y, có thể là thể hiện cái sừng. Qua đó cũng thể hiện người nguyên thủy đã có tín ngưỡng thờ cúng vật tổ, là một động vật ăn cỏ, trâu hoặc hươu vì trên hình vẽ có sừng.

BÀI 4: XÃ HỘI NGUYÊN THỦY (TIẾP THEO)

III. Đời sống tinh thần của người nguyên thủy

- Biết làm đồ trang sức, dùng màu vẽ lên người để hóa trang hay làm đẹp
- Vẽ tranh, điêu khắc trên chất liệu đá hoặc ngà voi...
- Biết chôn người chết theo công cụ lao động

LUYỆN TẬP- VẬN DỤNG

Giả sử em và anh chị bạn bị lạc ở thời nguy hiểm thủy? Hãy đưa ra những cách thức để sinh tồn ở đó?

Gợi ý: Hãy chỉ ra cách tạo ra lửa, làm quần áo, săn bắt như thế nào.....